

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) ODALAR VE BORSALAR İÇİN AKREDİTASYON KILAVUZU

AMAÇ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye'nin tamamını kapsayacak şekilde iş hayatının gelişmesini ve büyümesini sağlamak için yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde en yüksek temsil, hizmet ve destek sunacak bütünleşik tek bir yerel iş destek kuruluşları şebekesinin oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Oda/borsaları temsil eden ulusal kuruluş olarak misyonumuz; oda/borsaları, kendi toplulukları içinde bütün iş hayatının çıkarlarını temsil eden ve rekabet gücü ile büyümesini destekleyen öncü kurumlar haline getirmektir.

İLKELER

Bu amaçlara erişmek üzere oda/borsa akreditasyonu, aşağıdaki ilkelere oturtulmalıdır.

- Standart kaliteyi geliştirmek üzere açık ve anlaşılır bir yol saptanmış olmalı,
- Standart, iş âleminin geniş bir kesimi tarafından kabul edilmiş ve kullanılan kalite sistemlerine yönelik düzeyde, profesyonel ve iş hayatı icaplarına uygun olmalı,
- Kriterler oda/borsaların temel iştiğal sahalarına uygun, basit ve anlaşılabilir olmalı,
- Kriterler, mümkün olan durumlarda girdilerden ziyade çıktılarla sorgulama anlayışı içerisinde olmalı,
- Standart, oda/borsaların ileriye yönelik ve geleceğin icaplarına en iyi şekilde cevap veren uygulama kuruluşları olduklarını gösterecek biçimde düzenlenmeli,
- Köklü olarak yeniden tasarlanması söz konusu olmaksızın, kriterlerin zaman içinde tadil edilmesine olanak verecek şekilde "güncelleme" imkânını sağlamalı,
- Standard, bürokratik sorunlardan uzak, parasal değer ve kalitenin karışımını sunan bir yapıya sahip olmalı,
- Standart, oda/borsaların üyelerine yönelik hizmet kalitelerini artırıcı yönde olmalı,
- Mümkün olan hallerde somut boyutlar dikkate alınmalı bunun yanında geniş kapsamlı bir değerlendirme sağlayabilmek için standartta somut ve soyut değerlendirme karması olmalı,
- Güçlü bir kontrol mekanizması sağlanmış olmalı ve yetkinliği onaylanmış denetçi kadrosunun değerlendirmelerine de yer verilmelidir.

GEREKLİLİKLER

- Oda/borsaların bu belgede belirtilen kapsamda beş puanlık ölçeği kullanmak suretiyle her yıl en az bir kez yapılacak iç denetim ile kendi kendilerini değerlendirmeleri esasına dayalı olmalı, raporların bir sureti her yıl Mart ayında TOBB Akreditasyon Kurulu Sekreterliğine gönderilmelidir.
- Oda/borsada yapılan iç denetimler sonrasında puanın 2 veya aşağı olduğu hallerde düzeltici ve önleyici faaliyetlerinin sonuçlarının kontrolüne ilişkin olarak oluşturulacak eylem planı oda/borsanın Yönetim Kurulu tarafından onaylanarak TOBB Akreditasyon Kurul Sekreterliğine gönderilmelidir.
- Akredite olmuş oda/borsa, Akreditasyon Logosunu basılı evraklarında ve Web sayfasında kullanmalıdır.
- Akredite oda/borsa her dört yılda bir yaptıkları stratejik planları ve planla ilgili mali ve beşeri kaynaklarının planını, genel seçimden sonraki Mart ayında Akreditasyon Kurul Sekreterliğine göndermelidir

SÜREÇ

Oda/Borsa Akreditasyon Projesi “Geliştirme” ve “Denetleme” ziyaretleri olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. İki ziyaret sırasında da görevli uzman oda/borsaya giderek yerinde inceleme ve gözlemlerini yapmakta, başta Genel Sekreter olmak üzere birim sorumluları ile bire bir görüşerek standardın uygulanma derecesini ve sürecini takip etmektedir. Bu ziyaretler, oda/borsanın büyüklüğüne bağlı olarak yarım ile bir buçuk gün arasında değişmektedir.

- A. **GELİŞTİRME ZİYARETİ:** Bu ziyaret temelde, oda/borsanın durum analizini yaparak, oda/borsayı denetleme ziyaretine hazırlayan bir çalışmadır. Görevli uzman, kriterlerde yer alan konularla ilgili tüm birimleri yerinde görüp, sorumluları ile görüşerek oda/borsanın profilini ortaya çıkarmaktadır. Bunu yaparken, standart da yer alan kriterleri sürekli olarak göz önünde bulundurarak, oda/borsanın standardı ne ölçüde karşıladığını; bu hususta oda/borsanın varsa eksiklikleri ve yapması gereken çalışmaları tespit etmektedir. Bu ziyaret aynı zamanda, uzman ile oda/borsadaki sorumlular arasında informal bir eğitim ve bilgi alış verişini içermektedir. Uzman, oda/borsanın çalışma sistemini, yaptığı faaliyetleri yerinde inceleyip öğrenirken; oda/borsa çalışanlarına da Kılavuzda yer alan kriterlerin ne olduğunu, nasıl uygulanacağını açıklayarak, bu konuda gelen soruları cevaplamaktadır. Ayrıca, bu çalışma sırasında oda/borsaların kendi öz değerlendirilmelerini nasıl yapacakları ve bunu nasıl puanlayacakları da öğretilmektedir. Bu ziyaret sonunda görevli uzman, oda/borsanın denetleme ziyareti öncesi yapması gereken çalışmaları içeren raporu hazırlamakta ve bu rapor ilgili oda/borsaya iletilmektedir.
- B. **DENETLEME ZİYARETİ:** Bu ziyaretin esas amacı, oda/borsa ile ilgili olarak geliştirme ziyaretinde tespit edilen eksikliklerin tamamlanmasının kontrol edilmesi, Kılavuzdaki kriterleri ne ölçüde yerine getirdiğinin incelenmesi ve bunlara bağlı olarak oda/borsanın akredite edilmesinde çok önemli olan puanlamanın görevli uzman tarafından yapılmasıdır. Bu ziyarette de uzman, birim sorumluları ve diğer ilgililerle bire bir görüşerek detaylı bir çalışma gerçekleştirmektedir. Geliştirme ziyareti raporunda belirtilen ve oda/borsadan yerine getirmesi beklenen eksiklikler yerinde incelenmekte, bu hususta oda/borsanın performansı gözlenmektedir. Bu ziyarette, Kılavuzda her bir konu için belirtilen asli kanıtlar, ilgili birimden istenerek uzman tarafından incelenmekte ve bu doğrultuda uzman oda/borsanın daha önce kendi için yaptığı puanlamanın yanına denetçi kendi puanlamasını yapmaktadır. Ziyaret sonunda, oda/borsaya ait denetleme raporu hazırlanmakta ve Akreditasyon Kurulu’na sunulmak üzere TOBB’a iletilmektedir.

TOBB'a iletilmesine müteakip, Akreditasyon Kurulu toplanarak oda/borsalara ait denetleme raporlarını inceler, kılavuzda belirtilen esaslar dikkate alınarak, ilgili oda/ borsanın akredite edilmesine veya edilmemesine ya da şartlı olarak edilmesine karar verir.

Oda/borsalar, her üç yılda bir TOBB Akreditasyon Kurulu tarafından onaylanan "denetleyiciler" tarafından tekrar denetimine tabi tutulacaklardır. Bu denetim sürecinde oda/borsanın gösterdiği performans, öz değerlendirme raporuna hangi ölçüde uygun olduğu incelenerek ve daha evvel açıklanan puanlama yöntemine göre resmi bir puanlama yaparak değerlendirilecektir.

Denetim öncesi, Kurul Sekreteri, ilgili oda/borsa ile irtibat kurarak, bir denetleme ziyareti düzenleyecek, ziyaret sırasında oda/borsa, önceki üç yıla ait özdeğerlendirme raporları ile asli ve ikincil kanıtları ve belgeleri denetleyiciye ibraz edecektir. Oda/borsa birden fazla mekâna dağılmış olması halinde ziyaretler her mekâna ayrı ayrı yapılabilecektir. Oda/borsalar; Akreditasyon Kurulu Sekreteri tarafından talep olması üzerine kilit belgeleri denetimden önce göndereceklerdir.

Oda/Borsa Başkanları, genel sekreterleri ve diğer kilit personel denetleyicinin ziyareti esnasında refakat edebilirler,

Denetçi, ziyaretini tamamladıktan sonra denetleme raporunu bir nüshasını söz konusu oda/ borsaya verir. Diğer nüshayı ise Akreditasyon Kuruluna sunulmak üzere TOBB Akreditasyon Kurul Sekreterliğine gönderir. Akreditasyon Kurulu toplantısında oda/borsanın akreditasyon statüsü belirlenirken gerekli önerilerde bulunmak üzere denetçileri toplantıya davet edebilir.

Bu raporda;

- 1) Oda/borsanın öz değerlendirme puanına ilişkin bilgi,
- 2) Gelişme için gerekli görülen öneriler
- 3) Konuya ilişkin diğer bilgiler yer alır.

Akreditasyon Kurulu, denetleyicinin raporuna göre oda/borsanın

- 14 element üzerinden toplam 40 puana ulaşılmış olması,
- İki'den fazla elemente 2 puan verilmemiş bulunması,
- Hiçbir elemente 1 puan verilmemiş olması halinde normal olarak üç yıllık bir akreditasyon tanıyacaktır. Akredite olan oda/borsalar 2 puan aldıkları kriterlerle ilgili performanslarını iyileştirmek amacıyla düzeltici ve önleyici faaliyetleri tanımlayan bir Eylem Planı hazırlayacaktır.

Bir oda/borsanın bu asgari seviyeye ulaşmaması halinde, Akreditasyon Kurulu oda/borsanın noksanlıklarını gidermek üzere düzeltici ve önleyici faaliyetleri uygulamayı kabul etmesi şartı ile oda/borsalara üç yıldan daha kısa bir akreditasyon (örneğin 3, 6 veya 9 ay) tanıyabilir. Bu durumda, oda/borsa söz konusu akreditasyon sürecinin sonunda takip denetiminden geçecek ve oluşturulan denetleme raporu Akreditasyon Kurulu tarafından incelenerek akreditasyon statüsü belirlenecektir.

PUANLAMA

BEŞ PUAN

Sürekli olarak gerçekleşen olağanüstü performans ve bütün kriterde yer alan tüm şartların yerine gelmiş olması durumunda,

DÖRT PUAN

Kriterdeki yer alan şartları mükemmel bir performans ile aşması ve bunları somut kanıtlara dayalı olması durumunda,

ÜÇ PUAN

Kriterdeki yer alan şartlar kabul edilebilir bir performans düzeyinde olmakla beraber bazı iyileştirmelere açık olması durumunda,

İKİ PUAN

Kriterin bazı alanlarındaki şartlara erişilemediğinde, beklentilerin altında bir performans gösterdiğinde ve iyileştirme tedbirlerine açıkça ihtiyaç duyulduğunda, (Puanın 2 olduğu yerlerde kurul sekreterliğine bir “Eylem Planı” sunulması gerekmektedir. Bu eylem planında yapılacak olan düzeltici ve önleyici faaliyetler açık ve net olarak gösterilmelidir) Oda/borsalar, iyileştirme önlemleri hakkında iletişim ağında yer alan diğer oda/borsalardan veya Akreditasyon Kurul Sekreterliğinden ilave destek isteyebilirler.

BİR PUAN

Kriterde belirtilen ihtiyaçların ciddi olarak gerisinde kaldığında ve kabul edilemez bir düzeyde performans gösterdiğinde. (Hiç gecikmeden düzenleyici ve önleyici faaliyetlere ihtiyaç vardır.)

NİHAİ KARARLAR VE TEMYİZ SÜRECİ

Akreditasyon Kurulu denetleyicinin önerilerini inceledikten sonra;

- Oda/borsaya akreditasyon tanıyıp tanımama,
- Akreditasyon Kurulu tarafından belirtilecek bir süre içinde bazı koşulların yerine getirilmesi şartına bağlı olarak oda/borsaya süreli akreditasyon tanıma,
- Akreditasyonun verilmemesi konusunda bir karar aldığı takdirde TOBB Yönetim Kuruluna bildirme kararlarını alır.

Bir oda/borsanın standartların bir kısmına erişememesi veya denetleyicinin ona destek verilmesi konusunda bir öneri yapması halinde, oda/borsa akredite edilmiş oda/borsaların personelinden veya Akreditasyon Kurul Sekreterliğinden yardım almaya teşvik edilir.

Bir oda/borsa, kendisine akreditasyon tanınmaması veya akreditasyonun belli koşullar altında verilmesine itiraz etmesi durumlarında, kararın tebellüğ ediş tarihinden itibaren bir ay zarfında Akreditasyon Kurulu nezdinde yazılı olarak temyiz talebinde bulunabilir. Bu durumda Akreditasyon Kurulu oda/borsanın ve Denetleyicinin ibraz ettiği delilleri özel bir toplantısında inceler. Akreditasyon Kurulunun akreditasyon tanımama konusundaki kararda ısrar etmesi halinde oda/borsa Kurulun karar tarihinden itibaren on dört gün zarfında TOBB Başkanına yazılı şekilde müracaat ederek temyiz talebinde bulunabilir. Bu durumda TOBB Başkanı, TOBB Yönetim Kurulu içinden, Akreditasyon Kurulu üyesi olmayan üç kişilik bir Temyiz Kurulu seçer. Akreditasyon Kurulu Sekreteri aynı zamanda Temyiz Kurulu'nun da sekreteridir. Temyiz

Kurulu oda/borsanın öz değerlendirme raporunu, denetleyicinin raporunu ve Akreditasyon Kurulu görüşmelerinin zabıtlarını inceler; oda/ borsadan, Denetleyiciden ve Akreditasyon Kurulundan kanıt toplar ve vardığı sonuçları TOBB Başkanına bildirir. TOBB Yönetim Kurulu, Başkan tarafından yapılacak öneriyi dikkate alarak bir karar alır. Bu karar nihaidir. Durum hakkında temyiz talebinin incelenmesi tarihine kadar herhangi bir yayın yapılamayacağı gibi, gerekmiyorsa karardan sonra da yayın yoluna gidilmez. Akreditasyon Kurulu Sekreteri kararı ilgili oda/borsaya bildirir.

AKREDİTASYON KURULU

Akreditasyon Kurulu, Yönetim Kurullarınca aday gösterilenler arasından TOBB Yönetim Kurulunca belirlenmek üzere; 5 oda veya borsanın Yönetim Kurulu yesi olmayan birer meclis yesi ile, 5 oda veya borsanın Genel Sekreteri; TOBB tarafından atanacak Kurul Başkanı ve yine TOBB tarafından atanacak Akreditasyon Kurulu Sekreteri olmak üzere 12 üyeden oluşur. Sekreterin oy hakkı bulunmamaktadır.

Akreditasyon Kurulu yelerinin görev süreleri 2 yıl olup, toplam hizmet süreleri sekiz yılı aşmayacak şekilde, her seferinde 2 yıl için atanabilirler. Akreditasyon Kurul Başkanın ve sekreterinin görev süresini TOBB Başkanı belirler.

Görev ve Yetkileri :

Akreditasyon Kurulu;

- a) Akreditasyon müracaatlarını, zdeęerlendirme ve denetleme raporlarını incelemek Akreditasyonların yenilenmesi konusunda karar alma; (Akreditasyon Kurulu yeleri kendi oda/ borsalarının akreditasyon müracaatlarının görüşülmesinde yer almayacak ve oylamaya katılmayacaktır)
- b) TOBB Akreditasyon Kurulu oda/borsa, Akreditasyon uygulamalarında düzeltici ve önleyici nitelikte faaliyetlere gerek duyduğunda konu ile ilgili uzman desteği sağlama,
- c) Akredite edilmiş oda/borsaların personelinden de yararlanmak suretiyle ve TOBB Yönetim Kurulunca kabul edilmek kaydıyla standardın geliştirilmesi teklifinde bulunma,
- d) Akreditasyon statüsünü tanıma,
- e) Akreditasyon statüsünün tanınamayacağı veya yenilenemeyeceği durumlar hakkında TOBB Yönetim Kuruluna gerekli önerilerde bulunma, (Nihai karar TOBB Yönetim Kurulu tarafından alınacaktır)
- f) Denetleyicilerin çalışmalarını izleme ve değerlendirme (Denetleyiciler TOBB tarafından atanır), görevlerini icra eder.

STANDARDIN YAPISI

Akreditasyon Sistemi aşağıdaki beş kısımdan meydana gelmektedir:

Bölüm 1 : İş Âlemi İle İlişkiler

Bu kısım, temsil ve hizmet sunumunda en iyi uygulamalara yönelik olarak, tarifleri, amaçları ve kriterleri belirlemektedir. Kriterler, üyelere sağılanan hizmetlerin türüne, kalitesine ve oda/borsalar tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetler üzerinde uygulanan kontrole odaklanmaktadır.

Bölüm 2 : Üyelik

Bu kısım, iş âlemi ile bütünleşme ve ilişkileri ortaya koymak üzere, üyelikte en iyi uygulamaya yönelik olarak, tanımları, amaçları ve kriterleri belirtmektedir.

Bölüm 3 : Sağlıklı Mali Yapı

Bu kısım, finansal yönetime en iyi uygulamalar ile sağlıklı mali bünyenin sürdürülmesine yönelik tarifleri, amaçları ve kriterleri belirtmektedir. Kriterler aynı zamanda, oda/borsaların yapılarındaki farklılıkları ve gelir üreten faaliyetlerin çeşitlilik arz ettiğinin de tespitini ortaya koymaktadır.

Bölüm 4: Katılımlı Yönetim (Yönetişim) ve İdare

Bu kısımda, “Katılımlı Yönetim ve İdarede” en iyi uygulamaların tarifi, amaçları ve onlarla ilgili kriterler dile getirilmekte olup, söz konusu kriterler, Etkin bir yönetim yapısı ile Yönetim Kurulu tarafından hazırlanıp, onaylanan iş süreçlerine odaklanır.

Bölüm 5 : Oda/borsalar Arası İletişim Ağının Bölgesel, Ulusal Ve Uluslar Arası Düzeyde Gelişimi

Bu kısım bölgesel, ulusal ve uluslar arası düzeylerde odalar ve borsalar arası faaliyetlerin tarifi, amacı ve en iyi uygulamalarla ilgili kriterler yanında, iletişim ağının profesyonel ve örgütsel geliştirilmesine beklenen katkılarını açıklamaktadır.

Her kısım aşağıdaki formata göre ifade edilmiş bir veya birkaç elementten oluşmaktadır: a) Amaç b) Temel Şartlar; akredite olmuş bir oda/borsadan neler beklendiğı. c) Kriterler; akredite olacak oda/borsanın değerlendirilmesinde kullanılacak öncelikli konular. d) Asli Kanıtlar; oda/borsanın kriterlerdeki şartları yerine getirdiğine dair istenen kayıtlar, e) İkincil Kanıtlar; asli kanıtların elde edilemediğı yerlerde kullanılacak dokümanlar .(Bu tür kanıtlara başvuran oda/borsalar kriterlerin gerçekleştiğini göstermek için daha kapsamlı birer dosya düzenlemek zorunda olacaklardır.)

Oda/borsalardan diğere belgelere atıfta bulunan birer “Akreditasyon Dosyası” hazırlamaları istenecektir. Bir oda veya borsa bu dosyayı hazırlarken nicel ve nitel kanıtlara atıfta bulunabilirse de, bu konuda nihai seçim oda/borsalara bırakılmalıdır. Kanıtların nicelik ve nitelikleri nihai puanlama üzerinde etkilidir.